

Leto III. _____ List 17.

NA DUNAJI 1. SEPTEMBRA 1877.

S A M O T A R.

9.

sladka vera, polna tolažila:
 „Človeška duša je neumerjoča“!
 Ljubezen sama tebe je rodila,
 Po dragi duši duša žalujoča.
 Ločitve si ne more misliti
 Brez združenja ljubezen pregloboka.

Edinega so materi otroka
 Iz hiše nesli v hladno zemlje krilo;
 Ko zadremála trudna je od joka,
 Prikazen ji prinese tolažilo;
 Telesa prost zamakne se ji duh
 Visoko nad pozémeljske prostore.

Stermeč sijajne ogleduje dvore,
 Kjer sam telesno biva stvarnik-oče;
 Duhov ima okrog krilatih zборе,
 Med njimi dete njé — je li mogoče!
 V naročje dete materi zletí,
 Okrog vratú ročice ji poklada. —

Iz želje vera nam rodi se rada;
 Takó je svet zadobil čút najblaži!
 Oj srečna duša tí, ki sladka nada
 V življenja vseh bridkosti te tolaži!
 Ti biser, dragocén imaš zaklád,
 Da ga ne izgubiš, zvestó ga hrani.

Zdravilo je, hladilo vsaki rani,
 Podpora ti, ko tare te krivica;
 Obupa, groznega te zmaja, brani,
 V poslednji uri pót ti briše z lica.
 Prijazno te tolaži: Tèrpi tu,
 Za vse tam gori čaka te plačilo.

Če izgubiš, kar ti najljubše bilo,
 O ne obupaj, bridkih sólz ne toči;
 Tam združenje te bo razveselilo,
 Kjer ni krivice, solza lic ne moči:
 Tam je resnica, sreča, mir domá,
 Tam duša se od duše več ne loči!

B. M.

R O S A N A.

II.

(Dalje.)

„Človek“, zavpije stopivši med dekleco in razkačenega glavarja. „ali te ni sram, takó ravnati z ubogim otrokom!“

Mož pobesi nehoté nekoliko zavihtjeni bič, ter gleda svojega nasprotnika na pol serdito na pol zaničljivo; meri ga z očmi od nog do glave, bil mu je komaj do rame, kakor bi mu hotel reči: Ti nisi, da bi mi branil. Takó je pač meril Golijat Davida pastirja.

„Bič iz roke, in da se mi ne ganeš, če ne — —“

To je bilo glavarju preveč; take sramote ni smel terpeti pred svojim občinstvom. Bič zavihti nad njim.

V tem trenutji potegne tujec kratko puško iz žepa, napne petelina in pomeri v svojega nasprotnika, z očesom ni trenil.

„Gani se in izprožim“, reče mu z mirnim glasom.

Takega orožja se ni nadejal glavar; močan je bil za tri take, ali puška ga je v strah prijela: s takim orožjem ni da bi se norčeval, ne z možem, ki ga je imel v roki. Nehotoma stopi za en korak nazaj. Prej ni nič govoril, zdaj poskusi z besedo:

„Kedó vam daje pravico, da mi branite kaznovati nepokornega otroka?“

„Takó! Ta je druga; ker govorite o pravici, izkažite mi najprej vi svojo pravico do tega dekleta. Ali se upate reči mi v lice, da je ta deklica vaša hči? Saj poznamo take stvari!“

Mož ne odgovori. Videti je bilo, da mu je to vprašanje silno neprijetno.

„Poskusite, rad bi videl, kakó daleč seza pogum takega klateža!“

Ta priimek je bil razžaljiv, ali té verste ljudje niso preobčutni in tudi ne smejo biti. Mož je čutil, da se je prepir zasukal na stran, kjer se ni mogel nadejati dobrega uspeha. Pri cesarskem oblastvu se ni upal iskati pravice. Poskusil je torej drugače, da bi izbil kolikor mogoče dobička iz te neprijetne pravde.

„Tega tudi nisem rekel“, pravi mirno, „da je moja hči, ali služabnica moja je, in več ko to“.

„Sužnja vaša je, kar naravnost govorite“.

„Vi ste videti pameten mož, gospod, z vami se dá govoriti. Vi poznate svet in veste, kakó se po njem godi. Vsak se preživlja, kakor se more. Od nekega tovariša sem jo dobil“.

„Kupil. recimo; koliko ste dali zanjo, ne vprašam; sram me je govoriti o človeku, kakor o živali“.

„Iz zadrege sem mu pomagal“.

„Ne govoriva dalje o tem. Odkod je dekle?“

„Ne vem, kje jo je pobral; vprašal ga nisem, pri nas ni taka navada“.

„In ko bi zdaj jaz, ki tukaj pred vami stojim, dejal vam: Taka sramotna kupčija ne velja pred postavo: vi nimate nikake pravice do tega otroka; deklica je prosta in lahko gre, kamor hoče; ko bi vam takó govoril, kaj bi rekli vi?“

„Ne samo pameten, plemenit mož ste, gospod, kakor vidim; vaša volja ne more biti, da bi postal jaz nesrečen. Rosana je vse moje premoženje. ona me preživlja; brez nje bi bil z vso svojo ostalo družbo berač. Pomislite, gospod!“

Blagi branitelj ubozega otroka nič ne odgovori na to. Molčé potegne listnico, vzame iz nje pest papirjev, ter jih pomoli možu.

„Menim, da bi smeli biti zadovoljni.“

Mož je bil res zadovoljen.

„Rosana je vaša, gospod; kar hočete, storite z njo“, reče in spravi z veselim obrazom denar.

„Ne moja, svoja, prosta je in lahko gre, kamor hoče — če more sirota!“

Po teh besedah se oberne k deklici, ki je čepela ob stebru. Ženske so jo bile obstopile, ter okrepčale jo z merzlo vodo, da se je zopet zavedela. Deklica je bila kakor v omotici, vendar je vedela, kaj se je godilo. Molčé podá svojemu dobrotniku blede ročico in hvaležno ga pogleda sè svojimi lepimi, velikimi očmi. Mož je bil obilo poplačan. Za ta pogled bi bil morebiti dal polovico svojega premoženja. Manj ga je veselila splošna pohvala zaleškega občinstva. Šam je bil po zbrani množici, čuli so se posamezni glasovi, ki so odobraval in hvalili njegóvo početje. Nejevoljen se oberne k njim, gerdo jih pogleda, ter zagrozi se nad njimi:

„Sram vas bodi, dvakrat sram vas, ki hlače nosite, kar vas je, stari in mladi; mož vas ne morem imenovati. Šeme ste, ne možje! Zijaje gledate té vertoglave, vratolomne igre; da bi branili ubogo dekle surovega divjaka, toliko serca nimate vsi skupaj. Sramota!“

Vse je molčalo: težko je bilo odgovarjati serditemu možu. Samo stari Jelenko, ki je blizo stal, imel jo toliko poguma, da se mu počasi približa. Z glavo je majal, a to je bila njegóva navada, glava se mu je tresla od starosti. Podá mu roko, ter pravi:

„Lepo ste govorili, ali ravnali ste še lepše, gospod Skalar!“

Gospod Skalar, takó so ljudje sploh imenovali moža po njegóvem gradu, zidanem na skali, se oberne zopet k deklici; potiplje ji, kakor zdravnik, žilo, potem senci in čelo. Nič ni bil videti prav zadovoljen. Drobno skleničico potegne iz žepa, ter dá iz nje nekoliko kancev deklici na jezik. Torej je bilo morebiti vendar res, kakor je ugibal Jelenko, da napravlja mož morebiti zdravila.

Ali kaj zdaj začeti z deklico? Izročil bi jo komu v vasi; ali imel je malo zaupanja do Zaleščanov, in deklici je bilo treba skerbne strežbe, celo zdravniške pomoči. Po kratkem premišljevanji se mož odloči. Z roko migne staremu Jelenku; videti je bilo, da ima nekoliko zaupanja do njega.

„Vi ste pameten mož, če se ne motim; vi poznate ljudi tod

okolo, jaz jih ne poznam. Glejte, da mi preskerbite kako žensko, kateri bi se smelo zaupati, ki bi znala streci bolnemu dekletu; in ako jo najdete, pošljite mi jo na dom“.

Pošteni Jelenko mu rad obljubi in takoj začne premišljevat in ugibati, katera Zalesčanka bi utegnila biti najsposobnejša za ta posel.

Na to veli Skalar nesti deklico v bližnjo gostilno. Tam jo položi na klop, in ukaže nekoliko krepilne, lahke jedi. Jed sam pokuši, potem jo podá deklici. Zdaj se je pokazalo, da je bilo njene slabosti krivo zraven tudi stradanje. Ko se je bila deklica okreščala z jedjo, prigovarja ji, da naj zaspi, ako mogoče. Vsem ostró zapové, da naj jo pusté v miru, in da naj ne delajo preveč ropota. Čez nekaj časa deklica res zaspi.

V tem času gre Skalar v hlev, kjer je imel svojega konja spravljenega. Hlapcu zapové, naj skerbi, da boče konj osedlan, kakor hitro se deklica zbudi. —

Mračilo se je že, ko so gledali Zalesčani nenavadno prikazen: moža na konji z otrokom v naročji. Počasi je jahal po cesti Skalar z Rosano proti svojemu gradu. Konj je lahno stopal, kakor bi vedel, da nosi poleg svojega gospoda tudi bolnega človeka na sebi.

Ali imenitnih dogodéb še ní bilo konec v Zalesji. Ko so bile igre končane, pride vodjev sin sè svojega igrališča na drugem koncu vasi k očetu, da mu izroči, kar je bil zaslužil sè svojo družbo. Oče je bil zadovoljen z njegovim zaslužkom takó da mu dá, kar ní bila sicer njegóva navada, lepo nagrado, naj se okoristi z njo, kakor mu drago. Sin je bil vesel, upal je lep večer preživeti sè svojimi tovariši. Ali njegovéga veselja je bilo kmalo konec. Ko pride med zbrano družbo, bilo je videti, da nekoga pogreša. Poprašuje, kje je Rosana. Od nikogar ne dobi odločnega odgovora; a kazalo je vse, kar je videl, da se je moralo, ko njega ni bilo, nekaj posebnega zgoditi. Poverne se k očetu.

„Kje je Rosana, oče?“

„Kaj jaz vem? Išči je, če hočeš“.

„Oče! Še enkrat vas vprašam, vi morate vedeti: Kje je Rosana?“

„Ne bodi mi siten, rekel sem ti že, da ne vem; pusti me!“

„Jaz pa vam pravim, da ne pojdem od vas, predno mi poveste, kaj ste storili z njo. Strašen sum se mi zbuja; oprostite me grozne misli, ki mi roji po glavi, oče!“

„Tebi nisem dolžan odgovora, mladič!“

„Oče!“

„Ti se mi groziš, sin očetu?“

„Ne, samo prosim vas, oče!“

„Takó je prav, takó se govori z očetom. Sè silo se pri meni nič ne opravi. Ker pa prosiš, povem ti, kaj sem storil z dekletom. Prodal sem jo“.

Kakor okamenel gleda mladenič očeta.

„Svojo hčer ste — prodali?“

„Rosana ni moja hči“.

„Kaj pravite?“

„Ne moja, ne tvoje matere hči“.

„Rosana ni moja sestra, pravite?“

„Nikoli nisi imel sestre. Takó, zdaj veš, kar si hotel, pusti me v miru in hodi, Marko!“

Marko se ne gane z mesta. Preveč je slišal na enkrat. Zmeden čuti so mu prešinjali persi; notranji boji so se mu odsvitali na obrazu, kakor ko se bliski zigravajo po nebu, znamenje nevihte za gorami. Marko je ljubil Rosano, ki je menil, da mu je sestra. z ginljivo ljubeznijo; in to je bila njena sreča. Gorjé mu, kedor bi se je bil s perstom doteknil, žalil jo z nespodobno besedo! To je bilo znano vsej družbi; in kakor so bili ljudje surovi, izprijeni in razuzdani, moški in ženske, sveta jim je bila ta bratova ljubezen. In Rosana? Prijazna je bila z njim, kakor sestra z bratom, ali posebne ljubezni mu ní kazala. Terpela je takó rekoč, da jo ljubi in ji streže po svoji moči. Vedno je bila tiha in otožna tudi z njim; nikoli je ni mogel pregovoriti, da bi mu razodela, kaj ji serce teži. Slednjič se je mladenič umiril, vesel je bil in zadovoljen, da ga sestra terpi poleg sebe, njega edinega, drugih se je vseh skerbno ogibala. Nekoliko stareji je bil mimo nje, nihče ni prav vedel, koliko. Ko jo je bil oče dobil, prav majhena je bila še, rékel je svojemu sinu, da je njegova sestra, ki jo je bil dal po materini smerti nekim sorodnikom v hišo. To se je vsem verjetno zdelo in vsi so jo do tega časa, vsaj na videz, imeli za Markovo sestro.

Dolgo časa je Marko takó stal, oče je bil odšel v gostilno. Slednjič se zdrami in gre iskat očeta. Ko ga najde pri vinu, stopi predenj in reče mu s krepkim, moškim glasom:

„Oče, komu ste dali Rosano?“

„Jaz nisem vprašal človeka, kedó je in kaj je; meni to nič mari. Ne bodi mi nadležen“.

„Oče, jaz moram vedeti, kje je“.

„Saj sem ti že rekel, pojdi je iskat, in če jo najdeš in mi jo privedeš nazaj, tem bolje, hvalil te bom; poskusi“.

Mož ni poznal svojega sina, sicer bi ne bil takó v šali z njim govoril. Marku je bilo videti, da je sklenel, kaj mu je storiti. Mirno reče očetu:

„Z vašim privoljenjem torej, oče, grem; ne pozabite, da ste mi sami veleli. Vedite, da se ne vernem brez Rosane. Z Bogom, oče!“

„Z Bogom, hrabri junak, ki te ni strah samega po noči; noč ima svojo moč! Dobro srečo! Samo glej, da se verneš do jutra. Zgodaj odpotujemo iz tega kraja“.

Takó se razideta oče in sin. Mož je imel malo zaupanja v sinovo junaštvo, menil je, da bode Marko nekaj časa popraševal po vasi, potem pa truden in lačen vernil se k svoji družbi. —

V tem času je bil Skalar dospel do svojega doma z otrokom v naročji. Mesec jim je razsvetljeval pot, samo enkrat se ni bila

izpoteknila umna žival. Deklica je bila zaspala kakor dete materi v naročji.

Debelo je gledal stari sluga, ki je bil prišel z lučjo v roki gospodu naproti, ko je videl svojega gospodarja z otrokom: ali popraševal ni, kaj to pomeni. Poznal je svojega gospoda, da nima rad zvedavosti. Na Skalarjevem domu se je malo govorilo. Tudi Skalarju se ni zdelo potrebno, da bi razlagal svojemu služabniku to nenavadno prikazen. Molčé mu položi spečo deklico na roke, naj jo derži, da stopi sam s konja. Potem mu jo zopet vzame, ter jo nese v grad. Še tega ni bilo treba zapovedovati poštenemu staremu slugi, da naj ne dela nepotrebnega hrupa in ropota. Lahno je stopal mož kolikor je mogel s svojimi okornimi nogami.

V mali izbici napravita posteljico za silo. Potem gre sluga po svojih opravkih — konj ga je mirno čakal na dvorišči; gospod pa si postavi stol v kot, sede nanj, da bi takó prečul noč poleg spečega otroka.

Čez nekaj časa se začujejo koraki zunaj. Sluga pride sè staro ženico, ki ni vedela, kam bi se dela od samega straha. Jelenko je bil dobro in urno opravil, kar se mu je bilo naročilo. Našel je pripravno žensko in pregovoril jo, da je šla še tisti večer v grad z njim; sama bi se ne bila upala za ves svet. Skalar gre ženi naproti, podá ji prijazno roko, kar je ženico nekoliko potolažilo, naroči ji, kar se mu je zdelo potrebno: potem ji vošči lahko noč in odide.

(Dalje prih.)

B. M.

Z O R K O.

Podoba iz dijaškega življenja.

(Konec.)

III.

Zorko. Danes je ravno dve leti. Če primérjam sedanji čas s tedanjim, kaka razlika? Nič posebnega: za dve leti sem stareji in morebiti tudi za toliko pametnejši. Pervo je gotovo, drugo mora še le izkušnja poterditi. Prilike si imel dovolj, Zorko, malokedó toliko, da bi se spametoval; če se nisi, potem ne verjamem, da bi se kedaj „Repetitio mater studiorum“; ponavljajva torej, poglejva, kakó si zapomnil si posamezne nauke. Pervič: Bogastvo samo na sebi ni še sreča. To sem prej tolikokrat slišal, zdaj sem se prepričal sam, da je resnično. Škoda, da nima vsak siromak vsaj enkrat take priložnosti; menim, da bi se je nobeden ne branil. Več ko človek ima, več so njegóve potrebe in želje, in pajek, ki je izsrebal sok vjeti mušici, ima primeroma ravno toliko vžitka in veselja, kakor volk, ki je spravil ovco v svoj prostorni želodec. V skromni, tesni stanici, kakor je ta moja, v katero sem se zopet povernil, prebiva se ravno takó prijetno, kakor v sijajni dvorani. Tudi se ne spominjam,

da bi bil kedaj na mehkih blazinah takó dobro spal, kakor zdaj v tej terdi postelji na slami, ali kaj je notri. Celo želodec moj, ki se mi je bil že precej razvadil, počuti se zdaj mnogo bolje in zadovoljen je z vsem, kar dobi. Pošten želodec! Drugič: „Donec eris felix, multos numerabis amicos — Tempora si fuerint nubila, solus eris“; takó smo se v šoli učili; ali pa kakor pravi sveto pismo: „Kjer je merhovina, (gerda beseda, a druge ne vem!) zbirajo se krokarji“. Prej sem verjel, zdaj vem, da je takó. Ta izkušnja je res nekako neprijetna, ne kaže nam človeštva v idealni lepoti, ali kaj se hoče? bolje vendar, da človek svet pozna, kakoršen je, bodi si še takó žalostno to spoznanje. Pridni so bili res moji prijatelji in zvesti: pošeno so mi pomagali, dokler je bilo kaj dela: potem so pa šli, kakor delavci! To ni nič napačnega, škoda samo to, da jim je takó malo zaleglo, kar sem kateremu dal. In radodaren sem bil, to mi mora vsak priznati; jaz radodaren, oni radojemni, to se je prav dobro zlagalo. Ali tega bi pa vendar prej ne bil verjel, da je hvaležnost tako silno težko breme tudi najkrepkejšim plečem. Da bi mi kedó vernil posojilo, tega takó nisem pričakoval, dasi mi je vsak vselej takó za terdno obetal, toliko sem že poznal ljudi: ali da me bode sovražil in to najbolj sovražil, komur sem največ dal, tega se vendar nisem nadejal; to mi je bilo novo: človek se nikoli ne izuči! „Pridobivajte si prijateljev z mamonom“, priporoča nam pismo. To se ni posrečilo meni; a gotovo sem sam kriv, ker nisem prav znal. Tretji nauk, ravno takó navaden, je ta: „Izgubljeno, kakor dobljeno“, ali „kakor prišlo, takó je šlo“. Zares moje, stanovitno moje je samo to, kar sem si sam pridelal in pridobil. To si hočem dobro zapomniti in po tem ravnati. „Največi sod se slednjič izprazni, ako vedno zajemaš iz njega“. In še drugih enakih naukov bi lahko mnogo naštel: dragi so, ali dobri!

Dragi, pravim, zakaj? Koliko sem dal zanje? Svojega nič. Za koliko sem zdaj na slabjem? Meni se zdi, da na boljsem. Znanci moji me gotovo milujejo, če se mi celo ne posmehujejo. Prepričani so, da se prav nesrečnega čutim, „da me po veseli tovarišiji glava boli“, kakor pravi pregovor. Motijo se moške. Jaz sem prav dobre volje: zakaj bi ne bil? Ko mi je pošlo premoženje, razšli so se dragi znanci in prijatelji. Sam sem bil, in to je bilo dobro. Zdramil sem se iz sanj, začel sem premišljevat, zakaj sem prav za prav tukaj: poprijel sem se zopet svojih studij — v najveselejšem hrupu se mi je mnogokrat skrivaj tožilo po njih — poprijel sem se jih z veseljem, s pravo strastjo; zveršil sem jih takó hitro, takó z lahka, da bi prej sam ne bil tega mislil. Vesela bodiva, Zorko! Kaj pa je nama? Kamor se oberneva, vse naše! In pa tistega tudi ne, kaj ne, da ne, da bi človeka sovražil, zaničeval! Vsaka žival živi kakor more. Kedó bi zahteval, da naj kert tiče lovi, jastreb pa bramorje! Vse je prav, kakor je. Serce se ti je res malo uterdilo, in to je dobro; ali okamenelo ti ni! Veselo bomo advokatili, pošeno bomo grabili „ekspenze“; ali če pride kedaj kak potrebnik, ne bomo ga

gonili s praznimi rokami od praga. Samo malo bolj pametno, previdno bomo dajali; in pa malo ogledali bomo vselej prej človeka, če bo kaj pomagalo.

Vidiš, vidiš Zorko, kaj se ti je pripetilo! Pred tujimi pragi pometaš, in pred tvorjim je polno nesnage. O nehvaležnosti govoriš in sam si nehvaležen. Ko ti je bilo treba za „rigoroze“, kedó ti je pomagal iz zadrege? Voz je bil naložen, poln lepega blaga, pa ni bilo konj, da bi ga potegnili! Res, v hudi stiski sem bil; glava polna, prazna mošnja! Kam naj bi se obrnil? Dobrega očeta ni bilo več, ne matere; obá mi počivata v grobu! Ali bi poterkal pri bratu na duri? Lepo si je opomogel z mojo pomočjo; on je edini, kateremu je moj denar kaj zalegel, in to je vendar nekaj! Ali bi mu pisal, naj mi pošlje, posodi samo desetino tega, kar je od mene prejel? Sram me je bilo, in pa bal sem se tudi, da bi ne bil mordà on tudi tak, kakoršni so bili drugi; človek postane s časom boječ, kakor se ognja boji otrok, ki se je enkrat dobro spekel. Tega ne raji ne vem kaj! Ali kaj? Tu se mi je zgodilo, kakor v tistih otročjih povestih: „Kader sila najhuje pritiska, tedaj se božja pomoč zabliska“. Pismo dobim — v mojem življenji so pisma osodepolne prikazni — in v tistem pismu je bilo kolikor mi je bilo potreba za rigoroze in še nekoliko čez; družega nič, nobene čerke. Človek je poznal moje potrebe; ali kedó je ta človek? Kedó je tisti, izmed vseh edini, ki se me je spomnil v zadregi? Od kod tisto pismo? Pisanje na zavitku mi je bilo čisto tuje in poštnega pečata nisem mogel ugeniti: gospodje uradniki ga navadno takó nerodno pritiskajo! To uganko moram rešiti prej ali pozheje, pomagati mi mora zavitek, ki ga skerbno hranim. Tega človeka bi pozlatil, samo da bi vedel, kedó je. Poglejmo še enkrat! (Iz mize vzame in ogleduje zavitek.) Štiri čerke so, to je gotovo; ali kaj je prva? Taka nekako je, kakor C ali pa G, in zadnja? Če ni Z, pa tudi ne vem kaj; nikoli je nisem še takó dobro razločil. E Zorko, veš kaj? *GRAZ* bo; že imamo! Ali kedó je v Gradci tak? Bosopetič je res bil v Gradci o tistem času, ali je še, ne vem: posodil sem mu bil tudi, precej; ali da bi on — ne! taki čudeži se ne bodo godili pred sodnjim dnevom. In pisanje, kolikor mi je znano, tudi ni njegovo. Ta Z je takó nekako čudno zakrivljen. Takó nekam znan se mi zdi, samo vprašanje je, kje sem ga videl. O glava, glava! — Zorko!! (vstane in hodi nekoliko časa molčé po sobi.) Ne, to ni, to ne more, to ne smé biti! (Vzame in ogleduje zopet zavitek.) Druge čerke niso podobne, čisto nič podobne! Ali takó čudne so, videti je, kakor da bi se bil nalašč pačil, kedor jih je pisal. Ko bi bilo pa vendar res, ta sramota! Ako bi se mi bilo kaj takega samo dozdevalo, nikoli bi se ne bil doteknil denarja, nikoli! Raji bi bil šel o polunoči na razpotje na pomoč klicat tistega rogača! (Vstane in hodi po sobi.) Tisto ni res, ko sem rekel, da sem dobre volje; laž je, obrekovanje, sam sebe sem slepil. Prav slabe volje sem. Kaj mi pomaga vse brez nje! Oj ženske, ženske!

„Kaj morju upat' smemo,

Mornarji dobro vemo.

Dekletom kaj, kdo vé?“

Dve leti je, kar sva takó ginljivo slovo jemala in zdaj? O zdaj vé, zakaj je takó čudno ravnala! Takrat nisem vedel, zakaj takó sili v Gradec, zdaj mi je vse jasno! Dogovorjeno je bilo vse: in tiste lepe, pametne besede, vse sama, gola sleparija! In jaz, ki sem ji takó skerbno, takó vestno hranil zvestobo v najhujših izkušnjavah! In moji ljubi znanci in prijatelji, kakó pridno so nabirali in poročali mi neprijetne novice! Kedó je in kaj je on, kolikokrat in kedaj je prišel v hišo, koliko ima, kako je vse veselo, in kedaj bo poroka! Danes ali jutri; morebiti je že vsega konec! Kedó bi si bil mogel kedaj domišljati, da je ta ženska takó prebrisana, s tistimi nedolžno-otročjimi očmi! Dokler je bila še ubožna, ostati je hotela še v zvezi z menoj, hranila me je za silo, imela me je za „reservo“, ko bi ne bilo boljšega. Kakor hitro se je list preobrnil, ko je podedovala tisti dekliški zavod, kamor je bila prišla za učiteljico, ko je bila premožna, dobra „partija“: hitro je bil pozabljen Zorko, pozabljene so bile vse obljube.

Ne! Ujunači se, bodi mož, Zorko! verzi jo iz serca, kakor plevel iz grede; nikoli te ni bila vredna. Svet ima še dovolj lepih deklet, in upam, da je tudi katera zvesta med njimi. Takó napačen nisem, da bi se mi bilo treba bati; in ko bodem slednjič terden in tudi že nekoliko glasovit odvetnik, ni zlodej, da bi ne našel poštene neveste! Najprej zberimo in uničimo vse, kar me še nje spominja! (Odpira miznico, nekedó poterka.) Prosto! (Jela vstopi in obstoji.) Jela! — Ne! Gospa — ali smem že čestitati?

Jela. Še ne!

Zorko. Takó sama?

Jela. Zdaj še sama.

Zorko. A, zdaj umejem. Dunaj je vendar le Dunaj. V tistem vašem Gradcu ni vsega dobiti, česar treba taki nevesti. Nakupávanje za poroko, ženitovanje, hišno opravo —

Jela. Morebiti.

Zorko. In Zorko, nekedanji znanec, naj pomaga, svetuje, vodi po mestu, izbira, kúp dela: velika čast! Samo bojim se — jaz take stvari malo umejem. Bolje bi bilo oberniti se kam drugam.

Jela. Ali kam? Nikogar ne poznam.

Zorko. Kaj pa tisti — gospod — kakó se mu že pravi? Zakaj on ne spremlja?

Jela. Kateri gospod?

Zorko. Gospod Zaplatnik, ali Zaplotnik —

Jela. Gospod Zapletnik, moj odvetnik?

Zorko. Prijatelj — ženin, če ne še mož!

Jela. Prijatelj! zdaj menim, da bi bilo dovolj šale.

Zorko. Šale? Jaz se ne šalim! Bridka, kervava resnica je, kar govorim.

Jela. Potem moram reči, da mi ni jasno —

Zorko. Tem bolj je jasno meni. O zvestoba, zvestoba!

Jela. Zvestoba, dà zvestoba! Prijatelj, ali ni danes dve leti, kar sva se ločila?

Zorko. Mogoče, ali kaj to?

Jela. Dve leti, ne dan mènj, ne več! Obljubila sem ti, da pridem čez dve leti: tukaj sem.

Zorko. Jela! Ali je pa to tudi vse res? In tisti gospod Zapletnik?

Jela. Kakor sem ti dejala, moj odvetnik je.

Zorko. In vedno je zahajal v tvojo hišo.

Jela. Vse res, mnogo sva imela opravka skupaj. Srečo sem imela: hitro sem si pridobila zaupanje svoje gospe. Bila je stara ženica, brez rodovine; njen zavod ji je bil nad vse, edina njena skerb. Zboléla je, v svoji oporoki ga je meni zapisala, prepričana, kakor govori pismo, da bođe najbolje napredoval v mojih rokah. Kmalo potem je umerla, in zavod je prišel po njeni zadnji volji v moje roke. Saj veš, kakó je pri dedovinah, kaj bi ti pravila? Treba mi je bilo odvetnikove pomoči; priporočili so mi gospoda Zapletnika in zadovoljna sem bila z njim.

Zorko. In mož je bil samec in — zaljubil se je v svojo mlado, lepo, premožno klijentinjo.

Jela. Govorilo se je takó, in — ali je to res tako čudno?

Zorko. Čudno, kaj bo čudno? In snubil te je.

Jela. Tudi to je res. Ali sem mu mogla braniti? To je vsakemu prosto.

Zorko. In zaročila sta se!

Jela. To ni res! Res je samo to, da so mi ljudje prigovarjali, rekli so mi, da je kakor nalašč stvarjen zame. Res, pošten, dober mož je gospod Zapletnik, vsako dekle bi ga bilo lahko veselo, dasi je že malo priletan; in Bog vé, kaj bi se bilo zgodilo, ko bi se ne bila spomnila nekega starega znanca na Dunaji, nekega — kakó se mu že pravi? Žarko, ali Zarko, ali kakó?

Zorko. Recimo: Zorko: jaz poznam tega postopača: malo prida!

Jela. Poročalo se mi je, da se mu dobro godi; mnogo sem šala, a vsega nisem verjela.

Zorko. Káj takega?

Jela. Pozneje. Obljubila sem mu bila, da ga pridem obiskat čez dve leti? Torej, ker ga poznaš, kakó misli gospod Zorko?

Zorko. Jela! S tabo je težka razprava. Vse ti moram verjeti, da je takó, kakor praviš: meni se je poročalo vse drugače.

Jela. Kaj ne poznaš ljudi?

Zorko. Kaj pa da jih poznam, da bi jih ne takó!

Jela. Ti si vse verjel, kar so ti pravili dobri prijatelji; jaz nisem takó lahkóverna. Mnogo sem slišala, kar mi ni bilo po volji; ženska znanstva —

Zorko. Jela! Bog mi je priča, da ni res!

Jela. Za zdaj vse verjamem: natančno preiskavo si prihranjam za pozneje, ko bom imela več pravice — če bo tvoja volja?

Zorko. Moja volja? Jela, ali pa tudi veš, kako je moje stanje?

Jela. Vse vem! Imela sem dobre poročnike.

Zorko. Torej vse, kakor je bilo?

Jela. Vse na starem!

Zorko. O ti zlato dekle! Ali zdaj pa še nekaj, kar mi ne dá mirú. Jela, obljubi mi, da mi boš odgovorila po resnici, česar te bom vprašal.

Jela. Vse kakor je, bodi si kar hoče!

Zorko. Jela, ali poznaš ta zavitek? Zakaj si zarudela?

Jela (podá mu roko). Ne bodi mi hud, prijatelj, da sem se prederznila.

Zorko. Zdaj vidim, da si imela res dobre ogleduhe. Tudi to ti bodi odpuščeno!

Jela. Torej vse poravnano. In zdaj — „Dunaj je vendar le Dunaj. V našem Gradcu ni vsega dobiti, česar treba nevesti“. Ko bi šla zdaj nakupúvat „za poroko, ženitovanje, hišno opravo“, ali bi šel zdaj z menoj?

Zorko. Do konca sveta!

B. M.

STARI GRAD.

Kakó je sedaj tvoj zid razdejan,
Ti stari grad, ti grad témán!

Obetal zvesto, ko je vzel slovó,
Da drugi večer spet prišel bó.

In vendar bliščal si nekđaj tja v raván,
Ti stari grad, ti grad témán!

Pa enkrat ga vendar ni bilo nazaj; —
Ti stari grad, ali veš, zakaj?

Prihajal k tebi pastir je mlad,
Kaj pomniš mladeniča, stari grad?

Čemu pa opasal kervnik je svoj meč?
Čemu pa ogrinjal je plašč rudeč?

Pač vsak večer pod tebój je stal,
Za rano pa je slovo jemal;

Koga pa peljali so tja pod goró?
Kedó pa je dal tam doli glavó? —

Sedaj je pa tudi tvoj zid razdejan,
Ti stari grad, ti grad témán!

Baptista.

POTERGA NE STRUNE.

I.

Velik, lep nagroben spomenik stoji na pokopališči Duške vasi, pa ne da bi bil kakemu gospodu župniku v spomin postavljen. Sicer jih počiva tu več, petero ali šestero spominkov imajo, pa také veličastnega, také bogatega nobeden. Od daleč, predno človek napis bere, sodil bi, da ga je postavil kak plemenit gospod ali plemenita

gospa iz kakega belega gradu kje: pa ni takó. Preprost mož in preprosta ženska počivata pod tem težkim kamenom.

Kamen pa ima svojo zgodovino, vsak otrok v vasi jo vé pripovedovati, če tudi je poteklo že mnogo let, odkar so jele trohneti tam tiste kosti.

Valentina še danes pomnijo v vasi.

Kakó milo je jokal, ko je jelo germeti debelo kamenje na deske, kamor so mu zabili mater, drago, edino mater, — za vselej. To je bil grozen dan, za desetletnega šibkega dečka skoro pregrozen. Po materinem pogrebu ni zanj živela na vsem širokem svetu živa duša, ki bi ji mogel potožiti svoje grozne bolečine, in kakó mu joče in poka sercé. A naj bi imel vsaj zdrave ude, ubožec nadložni, na eno nogo šepasta in v plečih gerbasta reva. Ko je njegova ljuba mamica še živela, če so ga otročaji in paglaveci v vasi kje srečali in ga obstopili, ter z njegovo nadložnostjo norce brili, pribežal je v materino naročje in zjokala sta se mati in sin. A keď ga bode odslej varoval, otiral mu solze, v čegavo naročje se bode zatekal, ko si bo ves svet z njegovo krivo nogo in z gerbo kratek čas delal. Mati, draga mati, ki ga je ljubila, kakor lastno oko, — več je ni, v merzli zemlji počiva, in kar bo njen ljubljeneec terpel, več ne bo videla, več ne slišala in več je ne bo bolelo... In oče? — Oj, očeta ni poznal, mati mu je dejala celó, da ga še imel ní.

Kogar Bog tepe, za tega ima več ko eno šibo.

Roke čez obraz, takó je ležal na grobu na mehki zemlji in milo milo je plakal. Ljudje so ga morali z groba dvigniti, ter ga voditi domóv. — Domóv? Kam domóv? — Ali ima pod svetlim solneem, kamor bi položil svojo trudno, bolno glavo? Obolélo mater so vzeli usmiljeni ljudje k sebi, da ni tam na cesti umirala, ali v hosti, kakor divja zver, a kaj bodo njemu dejali? Ali ga ne bodo pahnili pod kap, ter vergli za njim materino beraško zapuščino?

Ne, stegnila se je proti njemu gorka roka, pobrala ga s ceste, ter ga posadila nazaj mej ljudi.

Čerinovi so ga vzeli za pastirja.

Perve tri, štiri dni, morda ves prvi teden imeli so vaški paglaveci na paši, pač toliko serca za njegovo nesrečo in bolečino, da so ga pustili v miru. Proč, vstran se je vsedel, ter jih gledal pri igri; kakó se jim ves svet smeje in oni njemu, a Valentin, ta ubogi Valentin pa mora nositi toliko gorjé, tako vročo bolečino na svojem mladem sercu!

In stisnil je obraz v roke, ter se mnogokrat milo izjokal.

Nekega popoldne ga pa pokličejo med se, treba jim je bilo še enega pri igri. A sè svojo ukrivljeno nogo in bolno dušo, kakó bi vstrezal, kakó zalegal za zdravega, čverstega dečáka? Nič ni z njim opraviti, zató ga počno psovati in zbadati, zdaj eden, zdaj dva in trije in s posmehovanjem ga izpodé iz družčine. Eden postopi celo za njim, vdari ga po plečih, ter pravi: „Boga zahvali, če ti potisnem to kepo nazaj v herbet, ko je ven prišla, pa bi se nazaj ne skrila?

To so bili težki, težki vdarci!

Proč od njih je odšel; kjer ga oni niso videli in on njih ne, posedal je osamljen pod visoko smereko na mogočni, z mahom porasteni skali. Bral je iz kake knjige, pa ko se je naveličal, vzela je nož v roko, izbral si je kos lesa, ter ga jel izrezljavati. Nič ni nameraval izrezati, le igral se je z lesom in nožem in vendar, prav po sili so se jele snovati igrače in drobnarije, ki jih je nosil domov Čerinovim malim. Delo mu gre dan za dnem boljše izpod rok in kako veselje to, ko izgotovi nekega dne terpečega Krista z razpetimi rokami. Z dragim zlatom bi mu ne odkupili te radosti, ko ga je pribijal z lesenimi žebliči na križ, za roke in noge. Nesel ga je domov, še danes visi pri Čerinovih notri v kotu, in kedor vzame Valentina v misel, pokažejo mu ga, ter potožijo: „Škoda ga, dober človek je bil“.

Proti jeseni, toliko da ni prišlo nekega dne do tepeža mej pastirji. Valentin jim je za slugo; ničemur se ne ustavlja, kar mu vkažejo. Kaj bi pomagalo kratovičenje, sila ne bi pomagala nič in prijateljev — o, teh ni imel! Sram je bilo vsakega, bratiti se s tem šepavim in gerbastim Valentinom, ki še pravih starišev ni imel. Dél naj je desno roko v levo in imel je vse svoje prijatelje pri sebi.

Na paši se vsak dan kuri, če ničesar ne pekó, pa se vsaj z dimom in plamenom igrajo, derva za kurjavo pa so Valentinova skerb: po hosti ob pašniku jih mora nabirati, nadložna reva, ko drugi čversti in zdravi po ledini rajajo, skačejo in učejo, pa se posmehujejo takó poslušnemu slugi. Pervi čas ni bil v zadregi, po gozdu je bilo mnogo suhih vej, klinčevja, storžičev, kmalo jih je nabral, a s časoma je bilo treba iti globočje notri v gozd. Nekateri večer, ko se je vse popoldne ubijal in mučil po gozdu, spehal in utrudil se je, da so ga noge komaj nositi hotele.

(Dalje prih.)

LITERARNI POGOVORI.

Marjetica. Izviren roman, spisal *A. Koder.*

G. Koder ni novinec na literarnem polju slovenskem. Priden in plodovit pisatelj je, kakor malo kedó. Zvonov urednik sam je imel v rokah že toliko literarnega blaga iz njegovega peresa, v prosti in vezani besedi, da bi se bil lahko samo z njim napolnil cel letnik tega lista, samo da Zvonova načela mu niso pripuščala porabiti ga toliko, kolikor bi ga bil rad. V tuji deželi bivajoč je g. Koder ostal ne samo zvest, nego tudi delaven sin svoje domovine; svoje proste ure posvečuje neutrudno slovstvenemu delovanju, takó da ga smemo v izgled staviti mnogim mlajšim Slovenceem, kateri imajo morebiti dvakrat toliko časa in prilike. Druga hvale vredna lastnost g. Kodra je skromnost. On si ne domišlja, da že vse vé in zna, in da se mu

ní treba ničesa več učiti. Pridno, neutrudno se uči in vadi g. Koder: tega so nam priča njegóvi spisi, ki so bolj zreli, doveršeni od dne do dne. Njegóve zadnje pesmi v „Zori“, kateri je g. Koder zvest sodelatelj, smejo se že, zlasti po vnanji obliki, prištevati boljšim poezijam slovenskim. Če bode vedno takó napredoval, smemo upati, da bode dospel do častnega mesta v naši slovstveni zgodovini.

Svoje najnovejše delo je poslal g. Koder uredniku tega lista s prošnjo, „naj mu daruje v listu ne milostno, temuč ostro kritiko“. Prepričani, kakor poznamo g. pisatelja, da za res takó govori, ne samo na videz, „ad captandam benevolentiam“, hočemo izpregovoriti o njegovem delu nekoliko besed, in to naravnost, odkritoserčno, kakor mislimo. Ker takó rad posluša dobre svete, mogoče da si kaj ponašame v svoj prid iz teh verstie: drugega namena nimajo.

Izvirni roman imenuje g. pisatelj, kakor je našemu Jurčiču navada, svoj proizvod. Ta naslov se nam ne zdi primeren. Poglejmo vsebino njegóvo. Srakar je ubožen kmetič, leseno kočó ima, košček verta in njive in dve kozici v hlevu. Njegóvo največe bogastvo pa je Marjetica, lepa deklica, pravi angeljček po duši in telesu. Ko Marjetica dorase, zaljubi se v Štefana, bogatega mlinarja sina; Štefan, vzor slovenskega kmečkega mladeniča, ljubi Marjetico; ali njegóvi ljubezni se ustavlja stari mlinar, gerčav mož stare korenine, vaški aristokrat ki noče v hišo beraške neveste. Mati, kakor spodobno materi, posreduje med očetom in sinom. Brez uspeha. Oče in sin se sporečeta. Štefan zapusti dom in gre v mesto, v službo. Marjetica žaluje pri svojih kozicah na paši. Tudi staremu mlinarju se začne s časom tožiti po edinem sinu. Dá se pregovoriti ženi, da ga gre iskat v mesto, zastonj! sin ga ne sluša. Cesar ni mogel oče, to se posreči materi. Štefan se verne, oče vesel privoli v njegóvo ženitev: vse je zadovoljno. Ženin gré na ženitovanje vabit sè svojo nevesto. Marjetica po potu zbolí, leže in umerje — pred poroko.

To je vse dejanje! Kratko, res: ali to samo ob sebi še nič dé, dejanje se ne meri na vatalj; da bi le bilo nekoliko bolj jedernato, tehtno, pomenljivo, da bi kaj več v sebi imelo! A to ni: čisto navadno je, prosto, vsakdanje. Tako dejanje zadostuje povesti, noveli, idili, ne romanu. Roman torej ni „Marjetica“: o izvirnosti pozneje!

S čem je torej pisatelj napolnil 251 strani svoje knjige? To je mnogo prostora. Že notranjim, duševnim dejanjem? zanimljivimi „psihologičnimi procesi“? globokimi filosofičnimi razpravami? imenitnimi socijalnimi ali drugimi problemi? — Kaj takega bi bralec zastonj iskal po „Marjetici“. Kaj nam torej podaje pisatelj? Različne prizore iz kmečkega življenja. Kakó se ječmen žanje, lan tare, predivo prede: kakó se moka melje, kruh peče, kres kuri — vse kmečko življenje. V takih popisih kaže pisatelj zares lepo zmožnost: njegóvo oko dobro vidi vse drobne posameznosti in tudi beseda je po večini primérna; vidi se, da je bil povsod očivesten opazovalec. Rad ga spremlja bralec, ko ga pisatelj vodi in mu razkazuje in raz-

laga različne prizore življenja na kmetih. Samo ne škodilo bi, ako bi bil voditelj malo menj izgovoren; preveč si prizadeva, da bi svojemu znanecu iz mesta vse prav jasno razložil in zbudil mu veselje do takega prostega, srečnega življenja, ki je takó različno od mestnega. Vse to je lepo in hvale vredno, samo bati se je, da bi se mestni znanec, ali recimo: bralec, slednjič ne utrudil, ali celo vsega naveličal. To se mi zdi ena glavnih napak „Marjetice“. „Ne quid nimis“. Ako primérjamo to popisovanje z dejanjem, zdi se nam skoraj, da je bil glavni namen pisateljev predočiti nam idilno kmečko življenje, da je povest samo „okvir“ podobi. Ali se to ne smé v povesti, romanu? Ne upamo se naravnost reči, da ne; potem bi morali zametati vse zgodovinske, kulturno-historične in enake romane. Toda to je neizogibno potrebno, da so taki popisi zares zanimljivi, da je, kar se opisuje, bralec novo, podučno, kakor n. pr. v Cooperjevih in enakih romanih. Ali naše življenje po kmetih — koliko je slovenskih bralcev, da ga že sami ne poznajo iz lastne izkušnje? in drugim je že dovolj opisano. Torej je tako opisovanje prepovedano slovenskemu pisatelju? Nikakor ne: samo da ni glavni namen. Dobri so taki opisi, kader nam hoče pisatelj predočiti situacijo, označiti osebo, zbuditi v bralec to, kar imenuje Nemeec „Stimmung“. Tako popisovanje bodi z eno besedo nekako to, kar je instrumentalno spremljanje človeškemu glasu pri petji. A pri vsem tem bodi pisatelj zméren, ne pregostobeseden, lahko bi bil umnemu bralec nadležen. Treba ni, da mu vse pové, tu in tam naj mu kaj pusti, da sam ugane, časi naj mu kaj samo s perstom pokaže: to je bralec prijetno, gotovo pa ne dolgočasno. Temu pravilu pač ne ustrezajo popisi v „Marjetici“. To je sicer naše osebno mnenje; ali težko će ne nam bode mnogi bralec priterdil, da je naše pravilo pravo.

Izviren roman! Izvirnost je težka stvar, redka prikazen. O izviranosti ne sme biti preostra naša sodba. Vendar zdi se nam, da si je naš pisatelj tu malo preveč na široko mejnike postavil. Njegovo dejanje, njegove osebe, vse že poznamo. Kmečko življenje je precej enolično, malo „tipov“ ima, in s temi nas je naš Jurčič skoraj že z vsemi seznanil. Kedór stopi na to polje, bati se mu je, da ne spiše „Ilijade po Homeru“, kedór nam hoče tu kaj novega povedati, treba da ima dober kos krepke individualne zmožnosti. Ne opisujmo torej vedno samih „tipov“, treba je individualnega življenja, notranjih „procesov“ i. t. d. Najbolje bi bilo torej, da bi pisatelj ne bil pristavil tistega naslova, ki človeka moti, da pričakuje bog vé kaj novega. Ako je pa hotel g. pisatelj s tem samo reči, da njegov spis ni prevod, zdi se nam ta pristavek nepotreben.

(Konec prih.)

S.

SLOVENSKI GLASNIK.

Pregled najnovejše serbske literature.

(Dalje.)

Duhovniki, gojitelji literature in odločni zagovorniki „serbskoslovenskega jezika“, so bili veliki nasprotniki „narodnemu“ jeziku, in so zato Obradovičeve knjige, kjer so jih le izteknili, neusmiljeno sežigali, imenuje njegov jezik: „jezik babe Smiljane“, to je tisti jezik, ki ga govori stara, pozabljena baba Smiljana.

Ker je bil Obradovičev jezik v slovstvu kaj novega, kakor do tedaj pisatelji še niso pisali, a v slovstvu je bila uvedena ruskoslovensčina, katera je pisateljem že v kri zašla, zato on svojih verstnikov ni mogel prepovoriti, da bi jo zavergli. Ali se je tolažil z mislijo, da vsaka nova in velika ideja, naj bo še takó dobra in koristna, ima vsak čas in povsod terdovratnih nasprotnikov. Ne čudimo se torej, da Obradović ni mogel mahom dopričati tedanjih pisateljev o vrednosti in koristi narodnega jezika. Še le mlajši zarod, kateri je za njim prišel in je bil bolj dovzetan nove ideje, poprijel se je hlastno njegóve pisave, učec se korenito materinega jezika in borec se pogumno zanj dolgo časa.

Po Dositejevi smerti je preteklo dosti časa, in novi pisatelji so se še vedno potezali za narodni jezik, posnemaje v pisavi svojega učenika, katerega pa niso prekosili; zato smemo po pravici reči, da je Dositej Obradović vodnik nove šole, katera je imela lepi namen: čistiti in izobraževati narodni jezik. Ali tudi ti pisatelji so pisali, kakor se je kateremu zdelo, da je najbolje. Še le Vuk Stefanović Karadžić je pokazal se svojo slovnico, se svojim pravopisom in besednjakom (česar še niso prej imeli) pravo pot. Sam Vuk se je učil jezika iz narodnih pesmi, tedaj iz čistega vira, kamor je tudi pisatelje napotil. Dan danes je najbolj zaslužen Gj. Daničić, kateri izobražava serbski jezik na znanostnem jezikoslovnem stališči.

3. Naj tukaj omenimo še tistih pisateljev, ki so bili Obradovičevi verstniki, in tudi tistih, ki so delovali na slovstvenem polji po njegóvi smerti, borec se za Dositejevo idejo. Eden izmed prvih, ki se je potezal za Dositejeve nazore, je **Eman. Janković** (roj. 1758., † 1792.); spisal je veselo igro: „Blagodarni sin“ i. t. d. Jako znamenit je serbski zgodovinar **Jovan Rajić** (roj. 1726. v Karlovcih, † 1801.); od njega imamo knjigo: „Istorija raznih slavjanskih narodov, najpače Bolgar, Horvatov i Serbov“ (na Dunaji 1794. in 1795., in l. 1823. v Budimu), to je zgodovina, iz katere zajemamo najstareje vesti o osodi omenjenih narodov. Pisatelja **V. Rakić** in **Jovan Berić** sta jemala predmete iz sv. pisma in pisala jih v povestih.

(Dalje prth.)

T.

Zvon izhaja 4. in 15. dan meseca; naročnina 4 gl. za vse leto; 2 gl. za polleta. Napis: Redaction des „Zvon“, Wien, Währing, Zellerhof 6.

Izdaje in ureduje: Jos. Stritar.

Tiskata: A. Keiss in P. Horn.